

furgere vellens e lecto, de gravissimis conquerebatur doloribus rheumaticis femorum ac pedum, & impotentia ambulandi plenaria. Crura inspiciens, vasa venosa per totum tractum crurum videbat varicosa & tumida, ad magnitudinem magnarum avellanarum & ultra, ita ut maritus omni opera, vix intra quindecim dies, variis adhibitis multisque remediis externis, & internis, eousque ægram conjugem restituere posset, ut iterum extra lectum esse posset: & quamvis varices cum ambulandi impotentia tandem cessarent, nihilominus decubitus humorum perpetuus in uno crure remanebat, cum tumore circa malleolum, tandem in exulcerationem cum reliqua vita continuam, degenerante.

XLIX.

Occasionalem haud raro suppeditat causam vita genus certum, cui talis modi personæ vacant.

SCHOL.

Quando nempe sub reliquis jam citatis circumstantiis fœminæ tales stando, ambulando, in situ erecto plurimum vitam agere coguntur, quo vasa venosa a sanguinis pondere valde distenduntur, cutimque in quibusdam subjectis simul teneram, ultra modum expandunt.

Nec est, quod statum plethoricum plane ex causarum classe rejiciamus, quin potius ex generalioribus hæmorrhagiarum causis eundem huc quoque referamus: & quidem tanto magis, quando reliquæ circumstantiæ in illa ætatis tempora incidunt, ubi reliquæ evacuationes sanguinis spontaneæ per menses & lochia, per ætatem cessarunt, vitæque lautioris genus, cum evacuationum vicariarum neglectione & omissione accesserunt.

CAPUT IV.

DE

SANGUINIS DEFECTU.

I.

Der defectum sanguinis hic loci non intelligimus omnimodam ipsius absentiam in corpore, qua sane fere nunquam deprehenditur, & si deprehenderetur,

cer-

certissime non morbum, sed mortem produceret; sed comparativum hic intelligimus defectum, quatenus naturali quantitati sanguinis, in corpore sano obvia, opponitur.

SCHOL.

Quemadmodum enim in antecedentibus demonstratum fuit, sanguinem excessiva & abundante quantitate peccare, variasque sanitatis læsiones producere posse, ita etiam non minus defectiva ipsius quantitas in corpore præsens non sufficit, pro necessaria corporis nutritione, viriumque per labores prostratarum restauratione.

II.

Subjectum si inquiramus generale defectus sanguinis, sane nullam ætatem, nullumque sexum, aut temperamentum hinc excludere valemus.

SCHOL.

Quamvis enim notissimum quidem sit, ratione ætatis, senio confectos, omnium facillime defectum sanguinis pati, nequaquam tamen aliis conditionis personæ a causis illis, quæ sanguinis defectum producere aptæ sunt, liberæ esse possunt: unde patebit, omnis generis homines, si illis causis subjiciantur, etiam pari facilitate sanguinis penuriam incurrere.

III.

Speciale subjectum universum dici potest corpus.

SCHOL.

Cum enim sanguis per totum corpus omnesque ipsius partes, suum cursum habeat, nec non toti corpori materiam nutritionis remotiorem præbeat, non potest non totum corpus a defectu sanguinis affici: unde quoad omnes facultates & actiones, defectus & debilitas in toto corpore perferentur.

IV.

Causas defectum sanguinis producentes quod concernit, alia sunt proximiores, & magis immediata, alia remotiores & mediata.

SCHOL.

Ad priorem classē pertinent enormes ac immediatæ sanguinis profusiones, & hæmorrhagiæ, sive illæ fuerint ab interna causâ abortæ, sive per violentiam externam vulneratoriam productæ; quorum non minus venæsectiones pertinent immodicæ, quæ, si vel simul & semel graviter invadant, vel frequenter recurrant, diutiusque durent, immediate defectum sanguineæ massæ post se trahunt.

Magis remotam causam constituit nutrimenti defectus, ac alimentorum penuria, quibus materia illa subtrahitur, e qua novus generari debet sanguis; unde partim sanguis novus non modo non generatur, sed ille, qui adest, actu etiam consumitur, & in præsens nutrimentum impenditur, cum tamen ordinariæ sanguis sub motibus laboriosis resolutus, quotidie per novum nutrimentum augeri deberet.

V.

Accedunt diversæ causæ occasionales, & quidem inter has, magis immateriales.

SCHOL.

Huc spectant omnes illæ causæ, quæ sub nomine animi pathematum, inedia, prostratumque appetitum producere possunt: cujus generis primario sunt mæror, & ira, quæ diverso quidem agendi modo, unanimi tamen effectu appetitum cibos capiendi prosterne possunt ac solent.

VI.

Nec minus hanc causarum classē subeunt nimia speculationes, & excessiva vigilia.

SCHOL.

Ab his enim natura in actionibus naturalibus ac vitalibus sæpissime valde turbatur, atque ab illis diversimode distrahitur; prout varia quotidie occurrentia exempla id nos docere possunt, quando v. g. literati speculationibus profundioribus inhærentes, & ciborum capiendorum, & somni, non reminiscuntur.